שמע מינה מהכא דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי • וא"ת הא דמסקינכא לקרן עד שילא יש כל כך מ"מ מאו לא עבדו ע"ז ועוד הקשה ה"ר אלחנן ולמא תאבדו מהר אחר ועשאתם קאמר ואור"י דמתחילה מיד היו עובדי עבודת כוכבים שפסלו של מיכה היה עמהם: **וב עובדי** כוכבים חובטין אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך • אין לפרש דאפי' בעובדי זה רוצה לומר דבעובדי כוכבים פסול משום לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים אע"פ דעובדי כוכבים מעשין על פי שר אל דאין זה לפני עובדי כוכבים כיון דדייני ישראל מנוים לחובטו ואתו מומחין עצמן יחבטו אותו ולא יכלו לגזות להדיוט לחובטו אלא כמו שפר"ת והעובדי כוכבים חובטין אותו אלא כשר בזה הענין וכן פירש רב יהודאי גאון בהלכות גזולות דבעובדי כוכבים כשר בזה הענין וכן איתא בירושלמי דמכילתין אמר רב ישראל *שעושה כמעשה עובד כוכבים פסול (אפי') באומר אינו זן ואינו מפרנס תני ר' חייא עובדי כוכבים שעושין כמעשה ישראל כשר אפי' באומר אינו זן ואינו מפרנס ואתא דנקטו אפי' (באומר) אלא מהכשר בעובדי כוכבים אלא ע"פ ישראל אע"ג דהוי כדין אמר ר' אבא מתני' לאמרה קובעובדי כוכבי' חובטין אותו ואומרי' לו עשה מה שישראל אומר לך ולא מה שאתו אומרים לך*: **אלא** דרב משרשיא בתו"ס (כ"ג מחי' ד"ה דבר) מפורש אמאי מייתי לה הש"ס התם כיון דבדותא היא: **לפניהם** ולא לפני הדיוטות • פי' בקונטרס דקאי אמבעים זקנים דעלו עם משה אע"פ שכתובין בסוף פ' דותלה המשפטים ור"י אומר דהתלהים מוכח דכתיבי בפרשה קאי וכן משמע בהמובל (ב"ק פד:) דמאלהים נפקא לן מומחין דאמר מ"ש זוקי אדם באתה וזקני אדם בשר דאלהים בעינן וליכא ואילמרין קרא דלפניהם (ג) דלענין עישוי בעינן מומחין* : **ולא** לפני הדיוטות • תימה דמשמע דאיירי קרא בכשרים לדון ואינו בפ"ק דקדושין (דף לה:) ובב"ק (ד' מוי) דרשינן מינה דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל דינין שבתורה ואשה פסולה לדון דתנן בפ' בא סימן (מה מט:) כל הכשר לדון כשר להעיד ואשה פסולה להעיד כדמוכח בהמובל (ב"ק פח:) ובפרק שבועת העדות (דף ג.) וי"ל דכלל דפרק בא סימן באיש איירי כלומר כל אים הכשר לדון כשר להעיד ומדבורה דכתיב בה (שופטים ד) והיא שופטה את ישראל אין ראיה דאשה כשרה לדון דשמא לא היתה דנה אלא היתה מלמדת להם הדינים ח"ג שמא קיבלו אותה עליהם משום שכינה מיהו בירושלמי דיומא (פ"ו) יש מעמה דאין אשה מעידה אינה דנה ואומר ר"י דקרא משמע ליה לאייר בכל ענין בדיינין בין בנכונוין*) :

אי הכי גזלות וחבלות נמי • וא"ת והא מליגו בכמה מקומות שהיו דינין גזלות וחבלות ההוא דעניא בפ"ק דבבא מציעא (דף פ') וההוא גברא דגזל פדגא דפורי דתבורי (ב"ק דף לו:) ובכמה מקומות וי"ל דהיו דוחקין אותו ע"י דקבעיה ליה זימנא לא"ל ועוד אור"י דגזלות ע"ד חבלות קאמר דאין דינין בכבל מחבל בחברו וגזל לו**) :

במילתא דשכיחא כו' • כמו בהודאות והלוואות ומה שאתו מקבלים גרים אע"ג דגר לריך ג' מומחין כדאמרי' בהחולן (יבמות מו:) משמע כתוב ביה אור"י דעבדינן שליחותייהו דתשיב כשכיחא בהחולן (נז"ם) נמי משמע שהיו מקבלים גרים בכבל וא"ת היכי עבדינן שליחותייהו והא עכשיו אין מומחין בא"י ומי יתן לנו רשות וי"ל דשליחות דקמאי עבדינן: **ודאמר** רב אשי כל קלא דבתר מישואין כו' • וא"ת ולוקמה בתר אירוסין דחיישינן לרב אשי וי"ל דמשמע ליה מתני' אף בתר אירוסין ועוד דפסקי' לקמן (דף פסז:) דאף בתר אירוסין לא חיישינן

*) [וע"ע תוס' ס"ק יוי ד"ה אבר ותוס' סנהדרין כעו: ד"ה כל כשר] **) [וע"ע תוס' ס"ק פד: ד"ה מ"ן אכלה]

אמר רב אחא בר יעקב שמעמינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי הוא: **מתני'** *גט מעושה בישראל כשר בעובדי כוכבים פסול ובעובדי כוכבים חובטין אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך • **גמ'** אמר ר"נ אמר שמואל גט המעושה בישראל: כדין-כשר-ישלא כדין-פסול ופוסל, ובעובדי כוכבים כדין-פסול ופוסל שלא כדין- אפי' ריח הגט אין בו, מה נפשך אי עובדי כוכבי' בני עשויי נינהו איתכשורי נמי ליתכשר אי לאו בני עשויי נינהו מיפסל לא ליפסל:* אמר רב משרשיא דבר תורה גט מעושה בעובדי כוכבי' כשר ומהטעם אמרו פסול, שלא תהא כל אחת ואחת הולכת ותולה עצמה בעובד כוכבי' ומפקעת עצמה מיד בעלה, אי הכי שלא כדין אפי' ריח הגט אין בו ונהוי (ס) שלא כדין כישראל ומפסיל נמי לפסול? אלא הא דרב משרשיא *בדותא היא, ומעמא מאי? כדין בבדין דישראל מיחלף, שלא כדין בבדין ישראל לא מיחלף: אביי אשכחיה לרב יוסף דיתיב וקא מעשה אגיטי, א"ל והא אנן הדיוטות אנן ותניא *הדה ר"מ אומר כל מקום שאתה מוצא אגודאות של עובדי כוכבים אע"פ שדיניהם כדיני ישראל אי אתה רשאי להיוקק להם שנאמר °ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם: לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים דבר אחר לפניהם ולא לפני הדיוטות א"ל אנן שליחותייהו קא עבדינן, מידי דהוה אהודאות והלוואות, *אי הכי גזילות וחבלות נמי? °הכי עבדינן שליחותייהו במילתא דשכיחא, במילתא דלא שכיחא לא עבדינן שליחותייהו: **מתני'** °יצא שמה בעיר מקודשת, הרי זו מקודשת, מגורשת הרי זו מגורשת ובלבד שלא יהא שם אמתלא, איזו היא אמתלא? גירש איש פלוני את אשתו על תנאי, ורק לה קידושיה ספק קרוב לה ספק קרוב לו זו היא אמתלא: **גמ'** ואסרינן לה אגבראי והא *אמר רב אשי: כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה? ה"ק יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת, מקודשת ומגורשת הרי הרי

בגמ': הרי זו מקודשת • ולא מיבעיא לאחר בלא גט **הרי זו מגורשת** • קא סלקא דעתין דהכי קאמר אשה כהן שילא עליה קול "פלונית מגורשת היום" הרי זו מגורשת ואסורה ליבם עוד תמהין דאילו מגורשת להקל ולינשא נשוק ליכא לפרושי דמשום יציאת קול בארי אשה אים לעלמא והיינו דפרכינן לה בגמרא ואמרי' לה אגברא על בעלה כהן: **וכלבד שלא הפה שם אמתלא** • שלא יהא עם הקול של קידושין לו של גירושין משל ועשה שהוא שובר את כח הקול: **גירש פלוני את אשתו על תנאי** • זהו שובר של גירושין שמא לא נתקיים התנאי: **זרק לה קידושיה כו'** • זהו אמתלא של קידושין והוא הדין נמי איפכא: **גמ' ואסרינן לה אגברא** • בתמיהה ואמגורשת קאי-אשה כהן שילא קול שגירשה בעלה קתני מהכי' חיישינן לקלא ואסרי' עלי': **והאמר רב אשי כל קלא** - שילא על האשה משנישאת ולא יצא עליה קול קודם נישואין: **לא חיישינן ליה** • כגון אם נשאת לכהן ויצא עליה קול שהיתה זונה או גרושה לא מפקינן לה מיניה אלא בעדות ברורה וזו נשואה ועומדת היא: **ס"ק כו'** • ואי קול דמגורשת אריסא קאי אשה פעוה שילא עליה קול מקודשת חיישינן לה ואסורה ליגמא אלא לאותו איש, חזר ויצא עליה קול מגורשת שגירשה אותו פלוני שילא לה קול קידושין ממנו: הרי

אתי לאיתלופי שלא כדין דעובדי כוכבים בכדין דישראל לא אתי לאיתלופי פי' הא דרב משרשיא דאמר דבר תורה אפילו דבעובדי כוכבים כשר ברותא היא אלא מדין תורה הוא פסול ומעמא דאמרינן בפרק חזקת הבתים דהיכא אמרינן נמר ומקנה דוקא בחייבי עולות ושלמים דנידא ליה דתיהוי ליה כפרה ונבי נמ נמי דמצוה לשמוע דברי חכמים והלכך נמר ויהוב בכל לב אבל היכא דעובדי כוכבים אנסו ליה אע"ג דאמר רוצה אני לא נמר ויהוב בכל לב אבל היכא דעובדי כוכבים אומרים לו עשה מה שישראל אומרי' לך מצוה לשמוע דברי חכמים הוא • ומשום הכי בישראל שלא כדין פסול דכיון דשלא כדין הוא אע"ג דאמר רוצה אני לא נמר ויהוב בכל לב הוא אין מצוה לשמוע דבריהם ובובינו דאמרינן תליוה ובובינו ובינו משום דאנב דמעות נמר ומקנה • וכן באשה נמי שנתקדשה באונס שכפוה עד דאמרה רוצה אני אמרי' התם הוא דהוו קרושי דאנב מתן מעות נמרה וקרישה נפשה • אבל היכא דליכא מתן מעות כגון תליוה ויהוב מתנה אין מתנתו מתנה דהא נבי מיקריבון דליכא מתן מעות אמר שמואל אף בשטר לא קנה והיכא דיהוב ווזו אמרינן התם דמודה שמואל

נמי לתכשר אי לאו בני עשויי נינהו ליפסל נמי לא ליפסל: ואמר רב משרשיא דבר תורה בעובדי כוכבים נמי כשר ומה טעם אמרו פסול שלא תהא כל א' וא' הולכת ותולה עצמה ביד עובד כוכבים ומפקעת עצמה מיד בעלה • פי' סבר רב משרשיא דבר תורה אפילו בעובדי כוכבים נמי כשר ושמעמא דמילתא כדאמרינן בפ' חזקת הבתים דאמר אגב אונסיה נמר ומקנה? ואקשינן ליה אי הכי שלא כדין נמי אמאי אפילו ריח הגט אין בו ליהוי מידת כשלא כדין כישראל פי' כיון דאמרינן אגב אונסיה נמר ומקנה אישתכח דניסא סעליא הוי ונהי דחכמים אמרו דליהוי פסול שלא תינשא בו אבל היאך יוכלו להכשירה לכהונה • ואסיקנא אלא הא דרב משרשיא ברותא היא ושמעמא מאי כדין דעובדי כוכבים בכדין דישראל

[ב"ג ממ"]

[ב"ג ממ"]

[ע' מ"ם על הגליון פסמים יח:]

[בכתלות פ' בלתמים ליתא היה ר"מ אומר]

ב"ק פד:

[וע' היטב תוס' כ"ג מח' ד"ה גט מעושה]

פד ו מוי' פ"ו מהלכות גירושין הל' כב ופ"ו מהל' גירושין הל' ה ופ"ו מהל' איסורי ביאה הל' כ סמג עשין מח ופ' ו' טור ש"ע אה"ע סי' ו סעיף ה ופ' מו סעיף ז:

[וע"ע תוס' סנהדרין כ: ד"ה לינעי וכו']

תוספות רי"ד

מתני' גם מעושה בישראל כשר ובעובדי כוכבים פסול והעובדי כוכבים חובטים אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך • פי' גם מעושה שכופין אותו להוציא או שהיתה אסורה לו בישראל כשר והוא דאמר רוצה אני כדתנן בערכין בפ' האומר משקלי עלי חייבי עולות ושלמים מעשכנין אותו אע"פ שאינו מתכפר לו עד שיתרצה שנאמר לרצונו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני • ואם מסר מודעא אההוא אונסא דקא עבדי ליה צריך לבטולה לההוא מודעא דגרסינן בהוא פרקא אמר רב ששת האי מאן דמסר מודעא אינשא מודעיה מודעא • פשיטא לא צריכה דעשוה וארעיטו דתימא בטולי בטליה קס"ל דא"כ ליתני עד שיתן זמאי עד שיאמר עד דמבטלי ליה לטודעיה וכן נמי בוביני אע"ג דאמר רב הונא תליוה יהבן ובוביה ובינו אי מסר מודעא עלייהו לא הוו ובוביה ובינו עד

הגהות הב"ח (ס) גמ' ויהוי כשלא כדין בישראל: (ג) תוס' ד"ה לפניהם וכו' דלענין עישוי נ"ב עיין סנהדרין דף כ ע"ב תוס' ד"ה לינעי דמלפניהם משמע ליה מילי דעשוי משום דדרשין בפ"ק דסנהדרין מאחר דשיים אלו כלי הליינין ד"ה בהן שיתה ועיין תוס' דב"ק ד' ע"ד: